

בלביפדיה עבודת ה'	בלביפדיה מחשבה
יתקיים כל יום חמישי	יתקיים כל יום רביעי
רח' הרב בלוי 33	רח' קדמון 4
ירושלים	חולון
20:30	20:30

צורת אדם
בנושא עפעפים
יום שלישי יב' כסלו
רח' הרב בלוי 33
ירושלים 20:30

בלבי משכן אבנה

פרשת חיי שרה ♦ תשפ"ו ♦ #423

תוכן הגיליון

- נקודה מתוך הפרשה עמוד א'
לחיות את הפרשה עמוד א'
סוגיות במחשבה עמוד ב'
שולחן ערוך עם ביאור בלבבי משכן אבנה עמוד ז'
עץ חיים עם פירושים על התורה - ועל העבודה .. עמוד ח'

נקודה מתוך הפרשה

ימי נעוריה בבחינת במעלתם הרוחנית. ובדברו אל האנשים שעל הרוב עיניהם פקוחות רק על חומרות הדברים, לכן הזכירה בלשון עֲלֶמָה, שהם ימי נעורים בבחינה הגשמית, עכ"ל.
וביתר חידוד כתב הרש"פ (חשק שלמה, שורש עד), וז"ל, לפיכך נקרא בזמן הבחירות 'נער', לשון התעוררות. וכן בזמן בחרותה תקרא 'נערה'. וכענין עלם ועלמה, מלשון עליה, כמבואר בשורש על, עכ"ל. והיינו עליה רוחנית כנ"ל. אולם בשורש "על" כתב וז"ל, והנקבה עלמה, וכולן בעלמה (שמות ב, ח) שכוח בזמן ההוא צמיחתו וגידולו ניכר לכל, עכ"ל. וצ"ב שיעקר מה שניכר לכל, הוא הגשמיות. ועיין מלבי"ם (ישעיה ז, יד), וז"ל, עלמה מציין את חוזק הגוף מנערה.

וכתב בתולדות יצחק, וז"ל, וְהָיָה הָעֶלְמָה - לא אמר נערה, שלא די שהייתה נערה בשנים, אלא ג"כ היתה משתדלת וזריזה במלאכתה, עכ"ל. עיין רש"י (על אתר). ואם כן לשבחה בפניהם. ונקראת הָעֶלְמָה מלשון שנעלמת מהר לרוב מהירותה.
עוד ביאור בשינוי עלמה ונערה, כתב האלשיך (שם, מד), וז"ל, שינה ואמר הָעֶלְמָה, ולא אמר הנערה וכו', הוא מ"ש בפרקי דרבי אליעזר, כי הייתה בת מלכים ולא נסתה לשאוב מים, כי היתה כבודה בת מלך פנימה וכו', ועל כן אם היה אומר להם ובנות העיר יוצאות לשאוב מים, והיה הנערה, וכו', היה להן פיתחון פה לומר המין הפנויות שדרכן לשאוב מים היתה, ראוייה לבן אדוניך, עכ"ל, עיי"ש. וא"כ נקראת העלמה, לשון נעלמות, בת מלך פנימה.
ויתר על כן נקראת עלמה לשון נעלמות עליון, כמ"ש במבוא שערים (דרוש ברכת הלבנה), וז"ל, ודרך גבר שהוא מעלה היצירה, שהוא זכר, יעלה העלמה, שהוא במקום בינה דאצילות הנקרא עלמה, עכ"ל. ודו"ק שיש העלם תחתון והעלם עליון. וכפשוטו זהו העלם תחתון, וסודם של דברים העלם עליון.

חיי שרה - נערה ועלמה

בפרשתן כאשר אליעזר מגיע בשליחות אברהם למצוא אשה ליצחק, מכונה רבקה מספר פעמים בתואר (כגון; כד, יד. שם, טז ועוד) "הַנַּעֲרָה". מלבד בפעם אחת בה מספר אליעזר למשפחתה על בקשתו מהשי"ת על מציאתה, ובה היא מכונה "הָעֶלְמָה" (בראשית כד, מג). מהי סיבת השינוי.

ביאור מורינו הרב שליט"א

כתב בחזקוני (בראשית כד, מג), וז"ל, וְהָיָה הָעֶלְמָה - לעיל קרי לה נערה, וכאן עלמה. אלא כסבור היה אליעזר שלא היו מספרים אלא לשון ארמי לפי שהוא מארם, (אולם אליבא דאמת) והם היו יודעים אף עברי, כדכתיב לקמן (בראשית כד, נה) תִּשָּׁב הַנַּעֲרָה, עכ"ל. ולפי דעתו של אליעזר שהם אינם יודעים לשון עברי אלא לשון ארם, בדברו עמהם קרא לה הָעֶלְמָה שהוא לשון ארמי. ועיין העמק דבר ביאור נוסף.

טעם נוסף לשינוי הלשון, כתב בהכתב והקבלה (על אתר), וז"ל, הָעֶלְמָה הַיִּצְאָתָה, ולמעלה קראה הַנַּעֲרָה, כי נערה ועלמה שניהם הם כינויים לאותו המעמד. כשיצאה ממעמד הילדות והינקות ובאה למעמד שנתקשרו האיברים היטב ונולד מקשיות בגוף, שעי"ז הוא מוכשר לפעולות השייכות לאדם. אמנם שם עֲלָמָה הונח לרש"פ בפרט על מעמד הנעורים בבחינת הגשמיות, שהוא הזמן שהאדם במעמד העליה לעלות ולהתפשט בשטח גופניותו מיום ליום. ושם הַנַּעֲרָה הונח על מעמד הנערות בבחינת הרוחניות, כי בימי הנעורים יתעורר אור השכלי לעלות ולהתגבר לקנות לו יתרון הכשר לשמוע בלמודים (עמ"ש בשמות והנה נער בוכה), לכן כשהעריך אליעזר מלין לגבי עלאה, הוציאה בלשון נערה, על

לחיות את הפרשה

וַיָּתֵן לִי אֶת מַעֲרַת הַמַּכְפֶּלֶה (בראשית כג ט)

שני מקומות דיור

מערת ה"הַמַּכְפֶּלֶה", צורת כפולתה, לשיטה אחת בחז"ל; חדר לפנים מחדר, או קומה מעל קומה.
דבר זה מלמדנו, שלכל אדם צריך שיהא שני מקומות שבו הוא דר. מקום חיצוני ומקום פנימי, מקום תחתון ומקום עליון. זמנים של חיצוניות וזמנים של פנימיות, זמנים של ירידה וזמנים של עליה, לפי ערכו, רצוא ושוב. בכדי שיוכל האדם להתמודד בזמני החיצוניות או בזמני הירידה, עליו להכין זמנים של פנימיות וזמנים של עליה, וחוזר חלילה.

בזמנים של פנימיות וזמנים של עליה, מזמנים אלו הוא שואב חיות מרובה, ומכח חיות זו יש לו את העוז והכח להתמודד עם כל המצבים. וככל שמתגבר מידי פעם הקושי והוא קושי רב, עליו לחזור למקום הפנימי, למקור העליון, שם יש לו מנוחה ומשם שואב חיות, וחוזר חלילה.

למעשה:

לכל אדם נצרך זמן בכל יום שבו הוא דבק בפנימיות נפשו לפי ערכו, וכן זמן שבו בוא עוסק בדברים מרומים, ומהם מקור חיותו.

בראשית, כג, ב

ויבא אברהם לספד לשרה ולבכתה. ואמרו (ב"ר, חיי שרה, נח, ה) מהיכן בא, ר' לוי אמר מקבורתו של תרח לשרה בא. א"ל ר' יוסי והלא קבורתו של תרח קדמה לקבורתה של שרה שתי שנים, אלא מהיכן בא, מהר המורה ומתה שרה מאותו צער, לפיכך נסמכה עקידה ל"ויהי חיי שרה".

והנה שורש אברהם מתרח הוגדר בחז"ל (זוה"ק, ח"א, קב, ע"ב) מי יתן טהור מטמא לא אחד, טהור דא אברהם דנפק מתרח. ובפשטות תרח הוא טמא בעצמו. אולם יתר על כן אמרו רבותינו (שער הגלגולים, הקדמה לח) שתרח ארתח (תרח - רתח, זוה"ק ויקרא, קיא, ע"ב) לקב"ה והוליד את אברהם בעצם טומאת נדת אשתו, ופגם זה הוא שורש לכלל כל האבות. ובדרך רמז, אברהם יצחק יעקב, עולה בגימט' לתרח, והיינו שיחוסם לתרח נצרך תיקון.

ומבואר בחסד לאברהם (מעין ה, נהר כג) וז"ל, סוד אברהם הוא סוד אדה"ר שעבד ע"ז, ולכן נתגלגל בטיפת תרח שעבד ע"ז לכפר עליו. ודע כי תרח הוא בחינת פסולת של שורש נשמת אברהם, ולכן נתגלגל הדבר להתקן על ידו, עכ"ל. ועיי"ש נהר כ"ה. אברהם גימט' רמ"ח, ומתחלף אות מ' באות ת', ונעשה תרח. ועיין רמח"ל באדיר במרום (ד"ה שמייה דעתיקא).

והנה כאשר נתבשרו אברהם ושרה בלידת יצחק, פרסה נדה. ושורש דם נדות זו נעוץ בשורש לידת אברהם, שבא מאמו שהיתה נדה כנ"ל. וכאשר נעקד יצחק, תיקון העקידה הוא תיקון הדם, כי שחיטה הוא תיקון הדם שתכליתו זריקת הדם ע"ג המזבח. וכאשר נתקן דבר זה, מת תרח. וכמ"ש חז"ל (ב"ר, ל, ד) שבישרו שעשה תרח תשובה ויש לו חלק לעוה"ב (אולם יענין רבינו בחיי, שם, יא, לב, שס"ל שלא עשה תשובה. ועיין טור הארוך שם, שעשה תשובה. ועיין רש"י שם שכתב ולמדך שעשה תשובה. וז"ל שער הפסוקים (לך לך) ענין תרח אבי אברהם שנתגלגל באיוב הנקרא ירא אלקים. ועיי"ה יסורין שעברו עליו, חזר בתשובה שלמה. ורמז לו זה, באומרו ואתה תבוא אל אבותיך בשלום, כמ"ש חז"ל שתרח חזר בתשובה). ועיי"ז נתקן הטמא מטהור, הן טומאת הנדה, והן טומאת תרח.

ושלמות תיקון דם הנידה היה אצל דינה, כמ"ש בספר הליקוט (איוב, ב) וז"ל, ולכן נקראת דינה, אותיות נידה, בהיותה ג"כ גלגול אמתלאי בת כרנבו, אם אברהם אשת תרח אבי אברהם שרתח לקב"ה, ובעל אותה נדה כנזכר, ונתקנה עתה בענין שכס בן חמור, ותהי נדתה עליו, עיי"ש.

ועיין עוד ליקוטי תורה (שם) וז"ל, גלגול איוב ואשתו, הם תרח ואשתו שהם אביו ואמו של אברהם אבינו, עיי"ש. ועיי"ז נתקנו הן אביו, איוב, עיי"ה יסורים, והן אמו. ועיין ברמ"ע מפאנו גלגולי

נשמות (אות א', י"ח) בביאור שלמות תיקון אם אברהם.

בראשית, כג, ג

ויקם אברהם מעל פני מתו וגו'. ואמרו (ברכות, יז, ע"ב) מי שמתו מוטל לפניו, פטור מק"ש ומן התפלה ומן התפילין, ומכל מצות האמורות בתורה. ואמרו שם בגמ', רב אשי אמר, כיון שמוטל עליו לקבורו, כמוטל לפניו דמי, שנאמר ויקם אברהם מעל פני מתו, ונאמר ואקברה מתי מלפני, כל זמן שמוטל עליו לקבורו כמוטל לפניו דמי.

והנה אברהם גימט' רמ"ח, כמ"ש לעיל, שהוא מקביל לרמ"ח אברים, ומקביל לרמ"ח מצות עשה. והנה אונן בשעה שמתו מוטל לפניו פטור מכל מצות עשה שהם רמ"ח, ולכן דייקא מקור הילפוטא הוא מאברהם, שהוא במדרגת רמ"ח. והנה בפשטות מעל פני מתו קאי על שרה שמתה. אולם אמרו חז"ל (ב"ר, חיי שרה, מח, ו) מלמד שהיה רואה מלאך המות מתריס כנגדו. והיינו שרצה להחיל כח המות על אברהם עצמו, כמ"ש (שכל טוב, חיי שרה, כג, ג) היה לו לומר מעל פני שרה, ומה ת"ל מתו, כלומר "מותו", מלמד שהיה רואה מלאך המות עומד ומתריס כנגדו (אולם עיין רבינו בחיי, שם, וז"ל, ומה שאמר מעל פני "מתו", והיא היתה נקבה, מפני שהגוף לשון זכר, ומה שימות מן האדם הוא הגוף לא הנפש, כי היא קיימת נצחית, עכ"ל), וזה לא הצליח. אולם הצליח פורתא, כי עצם כך שאברהם נעשה אונן ובטל ממנו תואר שם רמ"ח, כי בטל ממצות עשה כנ"ל, בזה גופא מוגדר במדת מה שהוא בחינת מיתת אברהם. ולכן סיימו שם במדרש ואמרו, א"ר יוחנן מן הן תנינן מי שמתו מוטל לפניו פטור, וכו', ומכל מצות האמורות בתורה. ודו"ק.

אולם כתב בעל הטורים (שם) וז"ל, ויקם אברהם מעל פני מתו וידבר אל בני חת - לפי שאסור לספר לפני המת (ברכות, ג, ע"ב, והכא סיפר לצורך המת עצמו, ואכמ"ל), עכ"ל. ולדבריו א"כ נסתלק אברהם בצד מה מן המת. ובאמת אמרו במדרש אגדה על אתר, ויקם אברהם - שקם מאבולו. וזש"כ ויקם אברהם "מעל" פני מתו (עיין הכתב והקבלה על אתר שפירושו סמוך לו, כמו ועליו מטה מנשה), היינו שנתעלה מעל מדרגת מתו. ובאמת אמרו בפירוש בילקוט חיי שרה (רמז קב) ואקברה מתי "מלפני", אטו ההיא שעתא קמיה הוה רמיא, והכתיב ויקם אברהם מעל פני מתו, אלא כל זמן שמוטל עליו לקבורו כמוטל לפניו דמי (והוא מעין הגמ' דידן בברכות. ועיין תורה תמימה על אתר, הערה כ"ג, ודו"ק), וא"כ בפועל לא היתה לפניו אלא נחשב לפניו, ודו"ק. והיינו שנתעלה מן האבלות, אולם מ"מ היה מוטל עליו לקברה. ועיין באר מים חיים על אתר שס"ל שתחלה לא נפטר אברהם מן המצות, ודו"ק היטב בדבריו, שעיי"ז נתעלה מן הפטור מן המצות, וזה גופא עליה מאבולו.

וכתב בשארית ישראל (שער השובבי"ם, דרוש שמיני, משפטים) וז"ל, ויקם אברהם מעל מתו - שנסתלק מבחינת פני המת, בחינת רשעים הנ"ל, ובקש בני חת, הם חכמים הנ"ל שמאיר עליהם הארת ז' רועים והארת משיח, עכ"ל. עיי"ש היטב. והוא מכח הארת חסדו של אברהם דייקא, כמ"ש בתפארת שלמה (ד"ה עוד במדרש) וז"ל, תמן תנינן מי שמתו וכו' פטור מק"ש, מפני העצבות ח"ו, אבל כאן ויקם אברהם וידבר וגו', תקומה היתה לו למדת החסד של אברהם, עיי"ש.

בראשית, כג, ז

"ויקם" אברהם וישתחו לעם הארץ לבני חת וגו', ויקם שדה עפרון אשר במכפלה, אשר לפני ממרא השדה והמערה אשר בו וכל העץ אשר בשדה אשר בכל גבולו סביב לאברהם למקנה וגו', ויקם השדה והמערה אשר בו לאברהם לאחזת קבר וגו'.

ופרש"י (ז, מחז"ל בב"ר, נח, ח) ויקם שדה עפרון - תקומה היתה לו, שיצא מיד הדיוט (עפרון) ליד מלך (אברהם), עכ"ל. אולם תקומה זו לא היתה שלמה, כמ"ש בבעל הטורים על אתר וז"ל, ויקם שדה עפרון - ר"ת בהפך, עשו. רמז לעשו שיקום לערער על המערה, עכ"ל. והבן שכתוב באברהם ב' קימות. א. ויקם שדה עפרון וגו' לאברהם "למקנה". ב. ויקם השדה וגו' "לאחזת קבר" (ועיין בבעלי התוס', וטור הארוך, מדוע נצרך קנינים אלו). ועשו שייך לקנין של אחזת קבר, כי כל מהותו כמ"ש על עצמו "הנני הולך למות", ולכן ערער דייקא על מקום זכות קבורה, ודו"ק.

והנה עומק מהות התקומה שהייתה לו, מושרש בזה שמצינו כמה טעמים מדוע נקראת מערה זו מערת המכפלה. א. כפולה בקומות, בית ועליה על גבה (עירובין, גג, ע"ב. ועיין פנ"ח, שער ק"ט, פרק כה. ועיי"ש מ"ד שס"ל שני בתים זה לפניו מזה). ב. כפולה בזוגות (שם). ועיין פרדס יוסף, פסוק ט, ודו"ק. ועיין באריז"ל, שער מאמרי רשב"י, בראשית, ד"ה והנה חנוך). ג. שכפף וכפל הקב"ה קומתו של אדה"ר וקברו בתוכו (ב"ר, נח, י). ועיין בזה"ק (בראשית, קכח, ע"ב) מהלך נוסף שתחתון כלול בעליון, עיי"ש. ועיין עוד ברמ"ז (זוה"ק, ח"א, קצג, ע"א). ועץ חיים (שער לב, פ"ה).

ושורש הכפלות, אות ב', עיין מגן דוד (אות ה), עיי"ש. וכל אותיות שניות, ב-כ-ר, סוד הכפלות. ועיין עוד בחסד לאברהם (מעין ג, נהר יג) שזה הר ע"ג הר, ובכל הר יש ב' מערות, עיי"ש. ועיין עמק המלך (ש"ה, פרק נב) שכתב ששם הו"ה במילוי ההי"ן העולה ב"ן, ועולה ב"פ הו"ה פשוטה, הוא בחינת מערת המכפלה, עיי"ש. ועיין עץ חיים (שער יח, פ"ג, מ"ת) שכתב, ששם יו"ד ה"ה ו"ו ה"ה, כל האותיות כפולות (ולכך התפלות עולות דרך שם כנודע, ודו"ק). ועיין שער הפסוקים (חיי שרה, כב) ובדקות אות ה'

ויקרא את שמם "אדם", וגדול בענקים הוא כולו אחז. ומצד כך אמרו שברכו שלא היה לו נקבה כלל ועיקר.

ויתר על כן, ע"י הארת עוה"ב בעוה"ז, עי"ז האיר בו באברהם כח תיקון הרע. וז"ש שעשה ישמעאל תשובה בחייו, היינו שמכח אברהם האיר אור התיקון בזרעו. ויתר על כן אמרו (ילק"ש, מלאכי, תקצג, ד"ה ולהט) אבן טובה היתה לו לאברהם אבינו שכל הרואה אותה אם היה חולה מתרפא (עיין ב"ב, שם), שנאמר וה' ברכך את אברהם בכל. והיינו שהיה בכוחו לרפאות כל רע, ודו"ק. וזהו עומק אמרם שלא חסר קלרין (אוצר) שלו כלום. וביאורו, שכל היותו היתה שלמות שאין בה חסר, וזהו דבקות בהארת עוה"ב. והוא דבקות במדרגת חמה, היפך לבנה שהיא חסרה, חסרון הלבנה. וזהו שאמרו שם, וכשמת (אברהם) נטלה הקב"ה וקבעה בגלגל חמה, שנאמר וזרח להם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה וכו'. והיינו שע"י החמה יתוקן חסרון הלבנה לעתיד. ומדת תיקון זו שהאור מאיר במקום החסר ומשלימו, זהו המדה הנקראת "בכל", עיין רמב"ן על אתר, ובתורה אור (שם). ואמרו (זה"ק, חיי שרה, קל, ע"ב) וה' ברכך את אברהם בכל, מאי בכל, אתר דנהרא דלא פסקו מימיו לעלמין. ועי"ש (שמות, לז, ע"א. ונשא, קמח, ע"א). וציוני (חיי שרה), ורקאנטי (שם). ושושן סודות (אות רפ"ט). ומגן דוד (אות ה').

והשורש, כנודע שם הוי"ה במילוי, יו"ד, ה"ה, ו"ו, ה"ה, הנקרא מילוי ההי"ן ועולה נ"ב, גימט' בכל. ואמרו (זה"ק, מדרש הנעלם, חיי שרה, קכו, ע"א) בכל - באותו המעשר שנתן לו הקב"ה משמו שהיא אות ה"א, שבו נברא העולם. ועיין שער הפסוקים (חיי שרה, ד"ה ויתן לי). ונהר שלום (מג, ע"ב).

בראשית, כד, ב

ויאמר אברהם אל עבדו זקן ביתו המשל בכל אשר לו שים ידך תחת ירכי.

ואיתא בשכל טוב (ויחי, מז, כט) שים ידך תחת ירכי - כלומר השבע לי בברית מילה, כדרך שהשביע אברהם את עבדו אליעזר, אלא שאליעזר לא היה מזרעו של אברהם, לא בוש לשים ידו תחת ירכי, דכתיב וישם העבד את ידו תחת ירך אדונו (פסוק ט), אבל יוסף שהיה בנו של יעקב יוצא ירכי לא שת ידו תחת ירך אביו אלא נשבע לו על פה.

והטעם שהשביעו דייקא בירכו, אמרו (ב"ר, נט, ח) א"ר ברכיה, לפי שנתנה להם בצער, לפיכך היא חביבה ואין נשבעין אלא בה. ועוד אמרו (מדרש אגדה, ויחי, מז, כט) ונשבע לו על המילה, אשר תלויין בה תרי"ג מצות, ברית בגימט' תרי"ב, וגוף של מילה משלימים חשבון תרי"ג מצות. ורש"י על אתר הוסיף וכתב וז"ל, והמילה היתה מצוה ראשונה לו, עכ"ל, עי"ש.

אולם יתר על כן אמרו בזה"ק (ויחי, רכד, ע"ב)

שרה, ב) עמד אברהם ודיבק במדת החסד, א"ל הקב"ה, שלי היתה המדה הזאת ואתה אחזתה בה, חייך שאני עושה אותך כיוצא בי, מנין, שנאמר (דניאל, ז, ט) חזה הוית עד די כרסון רמיו ועתיק יומין יתב לבושה כתלג חיור, וכו', א"ל הקב"ה ראוי אתה לעטרה שנאמר ואברהם זקן. עתיק - זקן. (עיין גר"א, ספד"צ, פ"ג, ד"ה עתיקא). ומכח דבקות במדרגה זו המשיך אברהם הארת דיקנא, זקן, י"ג מדות של רחמים, בבחינת זקן מלא רחמים. עיין קהלת יעקב (ערך י"ג תיקוני דיקנא, וערך אחד, וערך הגשה).

ובזה נתקן קללת אדה"ר של ביום אכלך מות תמות, והיינו קיצור ימים. ואצל אברהם ושרה לשון זקנים נאמר כשהיו בני קצ, ובה נעשה שורש תיקון לבריאת האשה שקצרה הימים, בבחינת האשה אשר נתת עמדי היא נתנה ואוכל. ונבראה מן הצלע, גימט' ק-ץ, כמבואר בשער מאמרי רשב"י (בראשית, ד"ה בראשית, ר' חזקיה). ואזי נתקן קיצור ימים ונגלה מדרגת אריכות. ועיין פתחי שערים (נתיב פרוצ' א"א, פתח מ"ג) שביאר מעין כך.

בראשית, כד, א

וה' ברכך את אברהם בכל. וברש"י על אתר כתב וז"ל, בכל עולה בגימט' בן, עכ"ל. ועיין גור אריה על אתר. ואמרו (ב"ב, טז, ע"ב) מאי בכל, ר"מ אומר, שלא היתה לו בת (וי"א שבכל, היינו שנתן לו בן - תנחומא, חיי שרה, ו), ר' יהודה אומר שהיתה לו בת, אחרים אומרים בת היתה לו לאברהם ובכל שמה. ועוד אמרו (שם, יז, ע"א) ת"ר, שלשה הטעימן הקב"ה בעוה"ז מעין עוה"ב, אלו הן, אברהם יצחק ויעקב. אברהם דכתיב ביה כל.

ועוד אמרו (ב"ר, נט, ז) ר' לוי אמר תלת, בכל שהשליטו ביצרו, בכל שעשה ישמעאל תשובה בחייו (ובישמעאל נאמר ידו "בכל", עיין זה"ק, יתרו, פז, ע"א), בכל שלא חסר קלרין שלו כלום. ר' לוי בשם ר' חמא אמר, שלא חזר ונסה אותו. היינו לאחר י' נסיונות. וזכה לכך כמ"ש בתנחומא (הנ"ל), מהו בכל, בזכות המעשרות. היינו בזכות מעשר, עשר, זכה שלא יהיו לו יותר מעשר נסיונות, ודו"ק. וזהו העומק שזכה שהטעימו הקב"ה מעין עוה"ב בעוה"ז, כי עוה"ז בחינת שבע כנודע, ז' ימים, ולכך זכה זרעו של אברהם לרשת ז' עמים. אולם עוה"ב בבחינת עשרה, ולכך לעת"ל נזכה לרשת עשרה עמים, וכל זה בזכות המעשר, שדבק בעוה"ב שהוא סוד העשריות.

וזהו עומק הדבר בברכה שלא נתן לו נקבה ולהיפך בברכה שנתן לו נקבה. כי מצד מדרגת עוה"ז התכלית זכר ונקבה בראם ויקרא את שמם אדם. ומצד כך זכה שנולדו לו בן ובת. אולם מצד מדרגת עוה"ב, סוד "האחד" שלמעלה מהתפרטות בריאת הנקבה מן הצלע, שזהו מדרגתו של אברהם הנקרא אדם הגדול בענקים, והיינו למעלה מ"זכר ונקבה" בראם

שבשם הוי"ה היא כפולה, והיא נקראת מערת המכפלה, עיין מגלה עמוקות (חיי שרה).

ולפ"ז ביאור מהות ויקם השדה, היינו שאברהם מתקן כפיפות הקומה של אדה"ר, ודו"ק.

והנה אמרו (זהר חדש, עט, ב) ר' קיסמא אמר, מערת המכפלה, סמוך לפתח גן עדן. ועוד אמרו (שם, מדרש הנעלם, כא, א) ותאנא, ז' פתחים יש לנפשות הצדיקים להכנס עד מקום מעלתם וכו'. הפתח הראשון, נכנסת הנשמה במערת המכפלה, שהיא סמוכה לג"ע, עי"ש. ולפיכך רצה עשו להכנס ולהקבר במערת המכפלה שע"ז אם יזכה יכנס אף הוא וזרעו לג"ע. וכמ"ש בחסד לאברהם (מעין ג, נהר יג) וז"ל, שאם ח"ו לא נקבר יעקב במערת המכפלה (אלא עשו) שום אחד מישראל לא היה עובר דרך שם, וכל האומות והנולדים עם עשו וישמעאל (עי"ש) היטב) היו נכנסים שם ע"י עשו וישמעאל שיש להם אחיזה באברהם ויצחק הנקברים במערת המכפלה, עי"ש. ועיין מגלה עמוקות (ואתחנן, אופן רכ"ב) בהרחבה.

בראשית, כד, א

ואברהם זקן בא בימים וה' ברכך את אברהם בכל. ואמרו (קידושין, פב, ע"א) על התורה, משמרתו מכל רע בנערותו ונותנת לו אחרית ותקוה בזקנותו וכו', וכן הוא אומר באברהם, ואברהם זקן וגו' וה' ברכך את אברהם בכל. וזהו מכח שישב ועסק בתורה, כמ"ש (יומא, כח, ע"ב) אברהם אבינו זקן ויושב בישיבה היה, שנאמר ואברהם זקן בא בימים. ונקרא זקן מלשון זה קנה חכמה (קידושין, לב, ע"ב). עיין תורה תמימה על אתר. ועיין ריטב"א ומהרש"א בקידושין (שם). אולם עינינו ב"מ (פז, ע"א) שהוא זקנה כפשוטו, שאמרו עד אברהם לא היה זקנה וכו', אתא אברהם, בעא רחמי והוה זקנה, שנאמר ואברהם זקן בא בימים.

אולם בעומק יותר, כיון שנתקיים בו עוד ניבון בשיבה דשנים ורעננים יהיו, נסתלק ממנו זקנה כפשוטו, כמ"ש (ב"ר, וירא, מח, טו) ואברהם ושרה זקנים, א"ר יוחנן כבר כתיב ואברהם ושרה זקנים, מה ת"ל ואברהם זקן, אלא שהחזירו הקב"ה לימי נערותו, צריך לכתוב פעם שניה ואברהם זקן (והוזכר לעיל דברי רבותינו, שרק שרה חזרה לימי נערותה אולם אברהם נשאר בזקנותו, וביאורים חלוקים). ר' אמי אמר, כאן זקנה שיש בה לחלוחית, ולהלן בזקנה שאין בה לחלוחית. ולחלוחית זו היא מכח התורה שנתקיים בו דשנים ורעננים יהיו.

ובדקות יותר, אברהם זכה לזקנה, לאריכות ימים, מכח הארת עוה"ב, יום שכולו ארוך. וז"ש (ב"ר, חיי שרה, נט, ו) ואברהם זקן - זקן (נוטריקון), זה קנה שני עולמות. והיינו שנצטרף אצלו עוה"ז לעולם שכולו ארוך, ומכח כך האריך ימים, ודו"ק. ויתר על כן, דבק בו ית"ש "שאין קצבה לשנותיך", והבן. וכך אמרו (תנחומא, חיי

וכמ"ש (סוטה, לא, ע"א) ועושה חסד לאלפים, לעושים מאהבה. וכמ"ש (ירמיה, לא, ב) אהבת עולם אהבתיך על כן משכתיך חסד. וזהו אהבת חסד, כמ"ש בזוה"ק (ח"ג, תז, ע"א), וכן בתיקונים (עג, ע"ב). וכמ"ש הרמ"ק (ספ"י, פ"ו) וז"ל, קראו (לאברהם) אוהבו, כדכתיב אברהם אוהבי, דהיינו שנתן לו מדת החסד, מקום האהבה, עכ"ל. וכמ"ש בזוה"ק (ואתחנן, רסב, ע"א) ועל דא ואהבת, ברחימותא תלייא חסד. והיכל האהבה, הוא חסד. עיין זוה"ק (ח"ב, רנג, ע"א). ופרדס רימונים (שער כב, ט"ט). ועץ חיים (שער מ"ו, פ"ג). והדברים ארוכים.

וכתב הספר הבהיר (מ"ט, קלה) וז"ל, ובמדה שהלך כל אחד ואחד, דוגמתה ניתן לו. אברהם גמל חסד לעולם, שהיה מזמין לכל באי עולם ועוברי דרכים מזון, וגומל חסד ויוצא לקראתם, דכתיב (בראשית, יח, ב) וירץ לקראתם, ועוד, "וישתחו ארצה", זאת היתה גמ"ח שלמה, והקב"ה מדד לו במדתו ונתן לו מדת החסד, דכתיב, תתן אמת ליעקב חסד לאברהם אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם, מלמד שאם לא היה אברהם גומל חסד וזוכה למדת החסד, לא היה יעקב זוכה למדת אמת, עיי"ש. ולפיכך ביקש אליעזר שיעשה חסד עם אדוני, שעיי"ז ימצא יצחק את זוגו, ועיי"ז יולד יעקב, וכל זה מכח מעשיו של אברהם שעשה חסד, ועורר את מדת החסד העליונה, ונעשה מרכבה אליה, ועיי"ז זכה לחסד מלעילא לתתא, ודו"ק. ועיין ספר הפליאה (ד"ח חסד).

ועיי"ש שיעור אברהם את מדת החסד העליונה נתעורר ריבוי של חסד, וזהו מדתו של הקב"ה הנקראת "רב חסד" מ"ג מדות רחמים, וכמ"ש בשער הגלגולים (הקדמה לו) וז"ל, אברהם אבינו איש החסד, שכתוב בו ורב חסד, עיי"ש. וכתב בבני אהרן (שם, אות יז) וז"ל, ומ"ש שכתוב בו ורב חסד, קאי אחסד ולא אאברהם, עכ"ל. כי רב חסד הוא מלעילא לתתא, כנ"ל (ויעיין בברית כהונת עולם, מאמר סוכת שלום, פ"י, שכתב שחסד מדתו של אברהם, ורב חסד מדתו של יצחק, יעויין שם). ושורש הדברים נתבאר בדברי חיים (חיי שרה) וז"ל, באברהם אבינו ע"ה, שהגם שמדתו היה חסד (זוה"ק, לך לך, צו, ע"א) אך הוא בבחינת חסד כפי ההנהגה בששת מדות שהקב"ה מנהיג עולמו וכו', אך הקב"ה בירך אותו שאברהם זקן. והיינו בבחינת הזקנה שהוא למעלה מהמדות, ונקרא ורב חסד (שם, תרומה, קעז, ע"ב), עיי"ש. והוא ניתן מתנה לאברהם, ונתפשט אצל זרעו בבחינת נוצר חסד לאלפים, אלפיים דור. עיין חת"ס (דרוש לכ"ז אלול). ואמרו (שמ"ר, מד, ט) ועושה חסד לאלפים, וכתוב (ישעיה, מא) זרע אברהם אוהבי. ועיין תורה אור (חב"ד, יתרו, סט, ג).

בראשית, כד, לד

ויאמר עבד אברהם אנכי. ואמרו (ב"ק, צב, ע"ב) א"ל רבא לרבה בר מרי, מנא הא מילתא דאמרי אינשי, מילתא גנאה דאית ביך קדים

להתדבק ב"אב", באברהם, ויצחק. וזהו תאבה לשון אב להתדבק באב כנ"ל. וז"ש לו אמר אין ארור מתדבק בברוך, וביאורו, אב, ר"ת ארור-ברוך. ואצל אב הארור נהפך לברוך, משא"כ אליעזר עבד, והיינו במקום אב - נעשה עבד. כי מאב נעשה אבד ונתהפך מאבד לעבד. וזהו גופא שנקרא ארור, והיינו שהאל"ף נתארכה והפכה לעי"ן.

ועיין פנעח רזא (חיי שרה ד"ה אלי) וז"ל, פרש"י אלי כתיב וכו', ותימה א"כ היה ראוי להיות חסר בתוך דברי אליעזר לאברהם, לא במקום הזה שחזר לסדר הדברים לפניו, עיי"ש. ונראה דהנה כאשר בא ללבוש כתיב (שם, כד, לא) בא ברוך ה'. ואמרו (ב"ר, שם, ס) אמר ר' יוסי בן דוסה, כנען הוא אליעזר, וע"י ששירת את הצדיק באמונה יצא מכלל ארור לכלל ברוך, שנאמר ויאמר בא ברוך ה'. ועוד אמרו (פסיקתא זוטרית, שם, כד, לא) שהיה קלסתר פניו דומה לאברהם, לכך אמר ברוך ה'. ולכאורה אז נעשה כן.

ועיין שפתי חכמים (שם, כד, לט, אות ש) וי"ל (על שאלת הפנעח רזא הנ"ל) כשאמר לו לבן בוא ברוך ה', אמר אליעזר, מעכשיו אני ברוך ושמה יקח יצחק את בתי, ולכן חסר באחרונה למידרש הכי ולא בראשונה, כי עדיין לא היה ברוך, עכ"ל. ולהג"ל ביאורו, כי כאשר נהפך מארור לברוך, נעשה קלסתר פניו דומה לאברהם, ונעשה מעין "אב", מעין אברהם. ולכך אמר אולי לא תאבה, אלי-תאבה. והיינו שנעשה אב-אבה, כנ"ל.

והנה אמרו (קידושין, סא, ע"ב) אם לא תאבה האשה ל"ל, איצטריך, סלקא דעתך אמינא היכא דניחא להו לדידהו ולא ניחא לה לדידה נייתי בעל כרחה, קמ"ל. וא"כ תאבה האשה, רצון האשה, רבקה. והעומק, שאיכא אבות ואיכא אמהות. ותאבה האשה היינו שהאשה, האמהות תאותם ותתבם להכלל ב"אב", וזהו תאבה האשה.

ובדרך רמז, רבה גימט' ח', מדרגתו של יצחק, כנודע. יצחק, יצק-ח. וזהו תאבה של רבקה ליצחק. ויש אבה, בחינת אברהם כנ"ל, אבה-רם. וזהו אבה, אב-ה, שנתווסף לו אות ה' ומכח כך נעשה אב, כי אברם אינו מוליד, אברהם מוליד.

בראשית, כד, יב

ויאמר ה' אלהי אדני אברהם, הקרה נא לפני היום ועשה חסד עם אדוני אברהם.

הנה נודע שמדתו של אברהם חסד, כמ"ש (מכה, ז, כ) תתן אמת ליעקב חסד לאברהם, ופרש"י שם וז"ל, שרר חסד אשר לאברהם, אשר צוה לבניו לשמור דרך ה' לעשות צדקה ומשפט, עכ"ל. ואברהם הוא מרכבה למדת החסד, כמ"ש הרמב"ן (שם, יז, כב) וז"ל, לשונם בד"ר (מז, ו) האבות הן הן המרכבה, ירמוז למש"כ תתן אמת ליעקב חסד לאברהם, ופחד יצחק היה לי, עכ"ל. ובכדי להיות מרכבה למדה נצרך מסירות נפש על אותה מדה. ופנימיות החסד הוא אהבה,

אר"ש באברהם וביעקב כתיב שים נא ירך תחת ירכי, תחת ירכי, כלומר בההוא אתר דרימנא בשמא קדישא ואפיק זרעא קדישא לעלמא. והבן שע"י ששם אליעזר ידו תחת ירך אברהם, עיי"ז נקשר אליעזר לאברהם להיות כבנו ממש, שווה ודומה לו. וכמ"ש (ב"ר, שם) ויאמר אברהם אל זקן ביתו - שהיה זיו איקונין שלו דומה לו. המושל בכל אשר לו - שהיה שליט ביצרו כמותו. והיינו שהשווה החומר לצורה, עבד לאדונו. ועיין שושן סודות (אות תלה) סוד מעשה ברבי בנאה. וכתב בשער הגלגולים (הקדמה לו) וז"ל, אליעזר עבד אברהם, ר"ל עזר-אל, כי הוא עוזר לשם אל, שהוא חסד אל, והוא אברהם, עכ"ל. ועיין כתבי הרמ"מ משקלוב (רזא דמהימנותא, דף קכ). ודרושים על סדר ההשתלשלות (דף רפו). וביאורי הזוהר (דף קנח). ופתחי שערים (נתיב פרצוף ז"א, פתח ג). ושלמות זו נעשתה כאשר נאמר בו בא ברוך ה', שיצא מארור לברוך, כמ"ש בב"ר (ס, ז). וכמ"ש בזוה"ק (ח"ג, קג, ע"ב) כתיב (הושע, יב) כנען בידו מאזני מרמה, דא אליעזר עבד אברהם. ותא חזי, כתיב ארור כנען. ובגין דזכה כנען דא, לשמשא לאברהם, כיון דשמש לאברהם, יתיב תחות צלא דמהימנותא, זכה למיפק מההוא לטייא דאתלטייא. ולא עוד, אלא דכתיב ביה ברכה, דכתיב ויאמר בא ברוך ה', עיי"ש. ועיין לקוטי תורה (חיי שרה, ושלח). ולקוטי הש"ס (ברכות, ותענית). ואדם ישר (מרכבת יחזקאל). ושער היחודים (פרק טז). ורמ"ז (אם לבינה, אות א, ח). ושער הפסוקים (שמות). וספר הפליאה (ד"ה וראה והבן דברים נוראים). וחסד לאברהם (מעין ה, נהר כה). ושער הגלגולים (הקדמה לו).

וכתב במגלה עמוקות (ואתחנן, אופן צג) וז"ל, רזא דמלה, אברהם אמר לקב"ה "דמשק אליעזר" (בראשית, טו, ב), הכוונה ש"אליעזר עבד אברהם", בגימט' "מרכבה שלמה", וכן אליעזר בעצמו גימט' נשר שור אריה אדם שהוא עולה אלף שיי"ז כמנין אליעזר, דהיינו כשנחשב אות א' של אליעזר שהיא אלף, נשתיירו אתונו ליעזר בגימט' שיי"ז וכו'. וזהו סוד דמש"ק אליעזר, שהוא (ר"ת) ד' מחנות שכינה קדושים, עיי"ש.

וכתב רמ"מ משקלוב (ביאור הזהר, דף קנח) וז"ל, ודולה ומשקה מתורתו לאחרים (יוםא, כח, ע"ב) וכו', ומסביר לאחרים בסוד "משל ודמיון", עכ"ל. ודו"ק.

בראשית, כד, ה

ויאמר אליו העבד, אולי לא תאבה האשה ללכת אחרי וגו'. אבה, אב-ה. ובפרטות קאי על אברהם. אברהם, אבה-רם. וז"ש (ילק"ש, חיי שרה, רמז קז, ד"ה ואשביעך) הה"ד כנען בידו מאזני מרמה. כנען זה אליעזר, בידו מאזני מרמה, שהיה יושב ומשקל בתו אם ראויה אם אינה ראויה, וכו', אולי לא תאבה האשה ללכת וגו', אתן לו בתי, א"ל אתה ארור ובני ברוך, ואין ארור מדבק בברוך. והבן שרצה אליעזר

כמ"ש בספר הקנה (ד"ה סוד טהרות וטמאות) וז"ל, בני קטורה, שצריכים הקטרה להבריחם מן המרכבה, הוא שנאמר ישימו קטורה באפיק וכליל על מזבחך, עכ"ל. והרי שלביאורו ע"י קטרת של ישראל מסתלקת ונכנסת קליפת קטורה, וע"ש כן נקראת קטורה. והיא זה לעומת זה, קטורת דקלול. ובתיקון אברהם העלה את קטורה מהקטרת דקלול להקטרה דתיקון, כמ"ש בקהלת יעקב (ערך קטורה) וז"ל, ויקח אשה ושמה קטורה, ר"ל שלקח אשה זרה והעלה אותה, עכ"ל. וכתב במגן דוד (אות ה) וז"ל, הקטורת אשר לפעמים עוצר המגפה שנאמר ישימו קטורה באפיק וכו', ולפעמים הקטורת מביא המגפה, עיי"ש. וכתב בספר הליקוטים (חיי שרה, כה) וז"ל, שבני קטורה הם גבורות נמתקות, מפני שעתידיים להיות עבדים לישראל לעת"ל, עכ"ל. עיי"ש. וכתב הרמח"ל (בראשית, כה, א) וז"ל, אמרו רז"ל, שקטורה היא הגר, והיא בסוד קליפת נוגה הנתקנת בקדושה, עכ"ל. והוא סוד התשובה שעשתה הגר, בסוד קליפת נוגה ששבה בתשובה, משא"כ ג' קליפות טמאות. ועיין זוה"ק (ח"א, קל, ע"א), ודו"ק היטב.

בראשית, כה, ו

ולבני הפלגשים אשר לאברהם נתן אברהם מתנת. ואמרו (סנהדרין, צא, ע"א) מאי מתנות, א"ר ירמיה בר אבא, מלמד שמסר להם שם טומאה. ומהו שם הטומאה, מצינו בכך כמה לשונות. איתא בשכל טוב על אתר, היינו איצטגניניות שהיה יודע. ובזוה"ק (חיי שרה, קלו, ע"ב) איתא, מאי מתנות, אילן סטרי דרגין דאינון שמחן דסטרי רוח מסאבא, בגין לאשלמא דרגין, ואסתלק יצחק על כלא במהימנותא עלאה כדקא חזי. ועוד אמרו שם (רכג, ע"א) דיהיב להו מילין ידיעאן בכרתין תתאין.

וברש"י על אתר כתב וז"ל, פירשו רבותינו, שם טומאה מסר להם (ופירש בשפתי חכמים שם וז"ל, פירוש, מעשה שדים, אי נמי שם שרשאים להזכירו בטומאה, דידוע היה בבנים הללו שלא יהיו נוהרין בטהרה, ולכך לא מסר להם שם טהרה, עכ"ל), דבר אחר, מה שניתן לו על אודות שרה ושאר מתנות שנתנו לו, הכל נתן להם שלא רצה ליהנות מהם, עכ"ל. ובסנהדרין (צא, ע"א) פירש רש"י, כשוף ומעשה שדים, עכ"ל. וכתב בראשית על אתר וז"ל, וסוד הענין הוא, כי האברהם היה בידו כחות הטהרה וכחות הטומאה. הטהרה בפנים בניקת האילן מקור מים חיים, והטומאה מבחוץ הם כחות הערלה הנקראים קליפות אילן העליון, עיי"ש. ועיין עשרה מאמרות (סימן ו) שכח טומאה זה היה בידי אברהם ממצרים. ועיין רש"י על אתר, ודו"ק. ועיין רדב"ז (שה"ש, ו, ח). וספר הקנה (ד"ה סוד טהרות וטמאות).

ופירש בחזקוני על אתר, וז"ל, פירוש, שם להשביע את השדים, שיוכלו להזכיר את השם בטומאת הגוף ולא יזיק להם. וי"א, שח"ו שלימד צדיק כאברהם שום שם קדוש לרשעים, אלא

קהלת יעקב (ערך מ, ח) וז"ל אברהם - אהבה, אליעזר - יראה, עכ"ל. והיה אליעזר, עז"ר-אל, עוזר לחסד, כמ"ש בשער הגלגולים (הקדמה לו). ולכך נאמר בתורה ג' פעמים עבד אברהם (עיין מגלה עמוקות, ואתחנן, אופן ר"ח, וקרח), פעם אחת כנגד שפלותו, גנאי. פעם שניה כנגד שבח אברהם. ופעם שלישית כנגד שבחו של אליעזר, כנ"ל, שנעשה כבנו. וכשם שנאמר ביצחק ויצא יצחק ל"שוח" בשדה, שיח, כן עולה אליעזר גימט' שי"ח. וכתב ברמ"ז (אם לבינה, אות א, ח) וז"ל, ואליעזר, בגימט' "עבד אברהם", כי אברהם בסוד הגבורות, עד שנקרא אברהם, עכ"ל. והיינו כח יצחק הגנוז באברהם (והוא סוד העיגולים, ולכך עוג קליפת אליעזר, כמ"ש שם, עוג לשון עיגול).

בראשית, כה, א

ויסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה. ובתרגום יונתן כתב, קטורה היא הגר, דקטירה ליה מן שרואי (אולם באבן כתב וז"ל, איננה הגר, כי כתוב ולבני הפלגשים נתן אברהם, עכ"ל. ועיין מושב זקנים על אתר. ועיין ילקוט איוב, תתק"ד. ועיין ילקוט ראובני, לך לך, אות קמ"א. והוחלף הגר בקטורה, ודו"ק, שנראה יותר שהגר מחם, מצרים). וברש"י על אתר כתב, ומקורו בב"ר (סא, ד) וז"ל, זו הגר, ונקראת קטורה ע"ש שנאים מעשיה כקטורת [מדוע דוקא עתה קראה קטורה, עיין מושב זקנים (כא, יד) שאחרי שעשתה תשובה נקראת כן ולא קודם לכן. וכן הוא בחזקוני על אתר. וכן הוא ברא"ש על אתר, עיי"ש. ושורש הדברים מפורש בזוה"ק (ח"א, קלג, ע"ב) קטורה היא הגר, דהא תנינן, בתר דאתפרשא הגר מניה דאברהם וטעת בתר גלולי דאבוה, לבתר אתקשרא בעובדין דכשרן, ובגין כך "אשתני שמה" ואקרי קטורה דעובדין דכשרן, ושקשרה פתחה, שלא נזדווגה לאדם מיום שפרשה מאברהם, עכ"ל.

וכתב במלבי"ם על אתר וז"ל, כמו שהעץ יש בו עליו וקליפה וגרעיניו ופרי, כן במין האנושי ימצא הלב והפרי שהוא מובחר האנושי שבעבורו נשתל כל האילן ובעבורו נקרא כל היצור, אבל הפרי מעטה נגד העליון והקליפות שהם כלל בני"א גוים ולאומים וכו'. ובזה מספר שכן אברהם עם מה שהוליד את יצחק ונתן לו בת זוגו שמהם יצא הלב והסגולה, והוציא ג"כ עלים וקליפות שיהיו שומרים לפרי. ויש קליפה הקודמת לפרי כטבע התולדה שתחלה יצאו הסיגים ואח"כ הכסף הנקי וכו', ובערך זה היה ישמעאל שנולד קודם יצחק, ויש קליפה המאוחרת לפרי, ובערך זה היו בני קטורה. ועל זה אמרו במדרש, אשר פרי יתן בעתו, זה יצחק. ועלהו לא יכול, זה ישמעאל. וכל אשר יעשה יצליח, אלו בני קטורה, עכ"ל. ובני קטורה שורש תפארתם הוא יתרו מן מדין (עיין מהרש"א, סנהדרין, צד, ע"א). ועיין פרדס יוסף (בראשית, כט, יב). ועיין זבחים (סב, ע"ב).

אולם מצינו פנים הפוכות לשמה קטורה,

אמרה, א"ל דכתיב ויאמר עבד אברהם אנכי. ולפ"ז עבד אברהם הוא גנאי, והוא ביחס להיותו "עבד". ועומק הגנאי שבעבד, כי בלשון ארמית, מגנא פרושו חנם. ופועל עושה מלאכתו ע"מ לקבל תמורה, משא"כ עבד עבודתו חנם, ולכך זהו הגנאי שבו.

אולם מאידך מצד היותו עבד של "אברהם" זהו שבח. וכמ"ש בזוה"ק (ח"א, קד, ע"א) ר' שמעון פתח ואמר (מלאכי, א, ו) בן יכבד אב ועבד אדוניו, בן יכבד אב דא יצחק וכו'. ועבד אדוניו, דא אליעזר לאברהם, כד שדר ליה לחרן, ועבד כל רעותיה דאברהם ואוקיר ליה, כמ"ד וה' ברך את אדוני גו', וכתב ויאמר עבד אברהם אנכי, בגין לאוקיר ליה לאברהם וכו', אלא אמר עבד אברהם אנכי, בגין לסלקא בשבחא דאברהם ולהוקיר ליה בעינייהו. ועי"ז שמכבד את אברהם, מתכבד בזה הוא עצמו, כי הוא עבדו, ודו"ק. ועיי"ש (ח"א, קמ, ע"א. וקמו, ע"ב).

וביתר חידוד כמ"ש בפני דוד (חיי שרה, יח) וז"ל, והפליגו בזהר בשבחו, דהיה יכול לומר שהוא אוהב ורוע לאברהם וכו', וכל שכן שכבר היה משוחרר וגר גמור, ועם כל זה אמר עבד אברהם אנכי על שהיה עבדו (בעבר), עכ"ל. ועי"ז נתהפך הגנאי לשבח, שאזי נאמר לו בא ברוך ה', ויצא מכלל ארור לכלל ברוך. וכמ"ש (זוה"ק, ח"א, קג, ע"א) כנען בידו מאזני מרמה, דא אליעזר עבד אברהם. ותא חזי, כתיב ארור כנען, ובגין דזכה כנען לשמש לאברהם, כיון דשמש לאברהם, יתיב תחות צלא דמהימנותא, זכה למיפק מההוא לטייא, ולא עוד, אלא דכתיב ביה ברכה, דכתיב (בראשית, כד, לא) ויאמר בא ברוך ה', עיי"ש. ועי"ז נתהפך בחינת גנאי למ"ש (ב"ב, נח, ע"א) ר' בנאה הוה קא מציין מערתא, כי מטא למערתא דאברהם אשכחיה לאליעזר עבד אברהם דהוה קאי אבבא, א"ל מאי קא עביד אברהם, א"ל "גאנני" בכנפה דשרה וקא מעיינא ליה ברישיה. והיינו שע"ז זכה אליעזר לשמש לאברהם ושרה בשעה שגאני בכנפה.

ובדקות, אברהם גימט' רמ"ח, מקביל לרמ"ח מצות "עשה", כנ"ל. ועשיה בחינת עובדא, כ"כ בברית כהונת עולם (מאמר תרי"ג, פרק יג). ובזה דבק אליעזר "עבד" אברהם, שדבק בכח המעשה - עובדא דאברהם. ועיין ספר הפליאה (ד"ה ויאמר אלקים יהי מארת ברקיע) וז"ל, עבד אברהם - כי הוא עבד (עשה) אותה, עיי"ש. ועיין דן ידן (מאמר א), ומגלה עמוקות (חיי שרה, ואתחנן, אופן קיא). וברית כהונת עולם (מאמר תרי"ג, פ"ג) שאליעזר סוד שרו של עולם מטטורן. ואמרו (מד"ר, נט, ח) זקן ביתו - שהיה זיו איקונין שלו דומה לו. המושל בכל אשר לו - שהיה שליט ביצרו כמותו. ובילק"ש (חיי שרה, רמז קד) אמרו, אליעזר עבד אברהם זקן ויושב בישבה היה, שנאמר ויאמר אברהם אל עבדו זקן ביתו. מהו המושל בכל אשר לו - המושל בתורת רבו. כי אברהם בחינת חכמה, ואליעזר בחינת בינה, כמ"ש בספר הפליאה (ד"ה וראה והבן דברים נוראים כי ז"פ). ועיין

בראשית, כה, ח

ויגוע וימת אברהם בשיבה טובה זקן ושבע ימים ויאסף אל עמיו.

ואמרו (ב"ב, צא, ע"א) ואמר רב חנן בר רבא אמר רב, אותו היום שנפטר אברהם אבינו מן העולם, עמדו כל גדולי אוה"ע בשורה ואמרו, אוי לו לעולם שאבד מנהיגו ואוי לה לספינה שאבד קברניטה. והרי שנחסר העולם. וחסרון זה נגלה אף באברהם עצמו, והיינו בזרעו, כמ"ש (ב"ב, טז, ע"ב) תניא, כל זמן שהיה אברהם חי לא מרד עשו, דכתיב ויבא עשו מן השדה וגו'. ותניא, אותו היום נפטר אברהם אבינו ועבר אותו רשע ה' עבירות ביום ההוא.

וכתב בספר קרניים (מאמר ו'), והובא בקהלת יעקב ערך טבת) טבת הוא סוד הטובה (טבת מלשון טוב, הטבת הנרות, ולכך חל בו חנוכה זכר להדלקת והטבת הנרות) והמת בו נדבק בשכינה שנקרא אתי, גימט' טבת. ובו מת אברהם אבינו, שנאמר תקבר בשיבה טובה, ר"ת טבת, עיי"ש. והיינו שמצד אברהם במיתתו זכה לדבקות בטוב, לדבקות בשכינה. וזש"כ בשיבה טובה", שדבק בטוב, טבת.

ובעומק, גילוי השכינה שהיה עם אברהם בחייו נסתלק עמו לעולמו, וכמו שכתב המהרש"א (ב"ב, שם) וז"ל, כפל הענין (עולם וספינה), ויש לפרש בזה שהיה אברהם שלם במעלות השכליות ומדות, והיה מודיע לבריות מציאותו ב"ה. גם הורה להם דרך ישרה במדות כמ"ש בפסוק ואת הנפש אשר עשו בחרן. והוא אשר ספרו בהספדו מעלתו במעלות השכליות, אוי להם לעולם דהיינו הבריות שאבד מהם המורה להם על מנהיגו של עולם שיש לעולם מנהיג ואין העולם נוהג כמנהגו. ועוד ספרו במעלות מדותיו אוי להם לספינה וכו', שדומה העוה"ז לספינה כמ"ש לעיל בריש הפרק, וכמו שאוי לה לספינה שאבד קברניטה המדריכה בדרך הישרה שלא תכשל, כך אוי להם לבריות שאבד מהם מי שהיה מדריך להם דרך הישר במדות, עכ"ל. ולפיכך גילוי זה נסתלק עם אברהם ולכך יש צער לעולם, אולם אברהם עלה עם גילוי זה לגילוי יותר עליון ובעבורו זהו הטבה, ולכך מת בחודש טבת, כנ"ל. אולם מצד העולם נעשה חודש טבת שורש דלקול כמ"ש, שהוא חודש של דין, ולכך בו שורש תחלת החורבן, עשרה בטבת.

אולם אף כאשר נתעלה לעילא, מאיר משם הארת מה לנבראים, וזהו עומק מ"ש (ב"ב, טז, ע"ב) רשב"י אומר, אבן "טובה" היתה תלויה בצוארו של אברהם אבינו, שכל חולה הרואה אותו מיד מתרפא, ובשעה שנפטר אברהם אבינו מן העולם, תלאת הקב"ה בגלגל חמה, והיינו שעתה מאירה הארה זו מלמעלה, מגלגל חמה, ונמשך לה מכח אברהם אבינו עצמו שנמצא לעילא.

(שער היסודות, פרק לב) שבספרים בראשית שמות ובמדבר, יש בהם קע"ב מצות. בבראשית יש שלש מצות, בשמות קע"ב מצות, ובמדבר נ"ז מצות, עיי"ש שהוא כמנין עקב. ובספר ויקרא ודברים יש תמ"א מצות, כמנין אמת, והוא בבחינת תתן אמת ליעקב, והבן. ושורש יעקב באברהם, בקע"ב שנה שהכיר את בוראו. וכתב במאירת עינים (יתרו) וז"ל, י' של יעקב רמז לכל י' דברות, והנשאר שהוא עק"ב רמז למספר התיבות שבם שהם קע"ב תיבות, עכ"ל. ובספר ויקרא יש קע"ב פרקים, כנגד הנ"ל, כ"כ בחסד לאברהם (מעין ב, נהר ל). ועיין מגלה עמוקות (תולדות, ד"ה אברהם הוליד את יצחק). אולם בבחינה תחתונה אינו רק במדרגת עקב שעולה ב"פ אלפים, והוא מוחין דקטנות. עיין קהלת יעקב (ערך ריב). ועיין אוצר עדן הגנוז (ח"ב, ס"ג). ומקורו, עץ חיים (שער כה, דרוש ב, מ"ק), ושער הכוונות (דרושי סדר שבת, דרוש א), ועוד מקומות.

ומכח כך האיר אברהם אור בנין הבית ואור הגאולה, כמ"ש הרמב"ן (בראשית, ב, ג) וז"ל, והיום הרביעי נבראו בו המאורות, הגדול והקטן והכוכבים, יומו ירמזו באלף הד', הוא החל כאשר נבנה בית ראשון, ע"ב שנה אחר בנינו, עד אחרי הבית השני, קע"ב שנה, והנה ביום הזה לכל בני' היה אור, כי מלא כבוד ה' את בית ה', עיי"ש. ומקור דבריו בסדר עולם. ולהיפך מצד הקלקול כתב שם (ב, ג) וז"ל, ביום החמישי שרצו המים נפש חיה ועוף יעופף על הארץ - רמז לאלף החמישי המתחיל קע"ב שנה אחר חרבן הבית, כי בו ימשלו האומות ויעשה אדם כדגי הים, עיי"ש. ועיין אור החיים (במדבר, כו, יט). ופנים יפות (דברים, לב, ע"א). ורא"ש (ע"ז, פ"א, סימן ז). ורש"י (שם, ט, ע"א).

וכתב המהרש"א (סנהדרין, צז, ע"א) וז"ל, אלפים תורה - כי באמת אחר שגלו ישראל גלות גמורה, אין בהם תורה כדכתיב מלכה ושריה בגוים אין תורה, מ"מ קע"ב שנים אחר בית שני מקרי עדיין מיהת שנות תורה, כי אז היו דור התנאים ועדין לא נתדלדלו הישיבות עד אחר שמת רבי וגבר הגלות ורבו הצרות וכלו ימי תורה, עיי"ש. והבן שמחיי אברהם נמנים אלפים תורה, עיין רבינו בחיי (בראשית, יא, לב). ועיקרם בקע"ב שנה (ובפרט בנ"ב שנה, כמ"ש ע"ז, ט, ע"ב), שהכיר את בוראו, גימט' מנין התיבות שיש י' דברות כנ"ל. ומכח כך נמשך קע"ב בסוף אלפים אלו אחר חורבן הבית שיש בהם תורה, והבן. ומכאן ואילך מתחיל אלפים ימות משיח, שהוא מכח הארת קע"ב שנה אלו, ודו"ק. אולם יעוין עמק המלך (שער ו, פרק נה). וכן נגלה אצל משה שנתפלל קע"ב ימים להיכנס לא"י שאזי היה מביא הגאולה, ובכל יום התפלל ג' תפלות, הרי תקט"ו תפלות. עיין פני יהושע (ברכות, לב, ע"א).

מסר להם שם להשביע השדים באדוניהם הממונים עליהם שיעשו להם כל מה שירצו. וקרי ליה שם טומאה, כמו ששינונו, הלן בבית הקברות כדי שתשרה עליו רוח טומאה. וראיה לדבר, שהרי מתנת חסר וי"ו עולה בגימט' למדם להשביע השדים, עכ"ל. וכן הוא בדעת זקנים על אתר, ובהדר זקנים.

ובריב"א על אתר כתב וז"ל, והר"ר יעקב ממנוט"ל פירש, שם טומאה זהו שלמדם לקרות שם טומאה לע"ז שלהם, כמו פעור ומרקוליס שנקראו על שם שמטמאין אותו. ומתחלה היו קוראים אותם בשם הקב"ה, כדכתיב אז הוחל לקרוא בשם ה', עכ"ל. ועיין אברבנאל (נח, פרק י, א, ד"ה ואלה).

אולם ברש"ר הירש על אתר כתב וז"ל, לדעת חכמינו לקחו מבית אברהם גם מתנות רוחניות שקבלו, אלא שניצלו אותן לרעה, וכך "הפכו" אותן לשמות טומאה, עכ"ל. ולפ"ז מובן ומיושב קושיית המהרי"ל דיסקין, האיד מסר להם זאת הלא בני נח מצוים על הכישוף, וא"כ איכא לפי עור וגו', ולהנ"ל ניחא.

ונתחדד יותר בשל"ה (חיי שרה, תורה אור, אות י) וז"ל, שם טומאה מסר להם - ודבר זה נרמז במה שתיבת פלגשם חסר כתיב (ב"ר, ס"א, ס"ד) שרומז לשם טומאה, כי הקליפה בשרשה "שם", ובהתפשטותה טומאה, וזהו שם טומאה, וזה נרמז בתיבת "פלגשם" חסר כתיב, פלג-ש, ר"ל פלג דהיינו החצי הוא שם, עיי"ש. וא"כ בשורש זה קדוש והם דבקו בהתפשטותו ולא בשורשו, והבן. ונמצא שאצל אברהם זה היה שם של קדושה והם קבלו שם זה וניתקוהו ממקורו כפי שהוא אצל הנותן אברהם ודבקו בהתפשטות. ועיין ט"ז (או"ח, רכז, סק"א), ודו"ק.

ועיין בהרחבה בעמק המלך (שער טז, פי"ט) אלו חלקים מסר להם, וכתב שם וז"ל, פילגשים הוא שתי תיבות, פיגל-שם, עיי"ש. ועיין ליקוטי תורה על אתר, שהוא כח הרע הנאחז באחורים של שם הוי"ה העולה במילוי ב"ן. ועיין עוד ליקוטי הש"ס (סנהדרין, שם), ולשם, ספר הדע"ה (דרוש ד, ענף כא, סימן ב).

בראשית, כה, ח

ואלה שני חיי אברהם אשר חי מאת שנה ושבעים שנה וחמש שנים. ואמרו (תנחומא, בהר, א) עקב אשר שמע אברהם בקולי. מהו עקב, אמר רשב"ל, בן ג' שנים הכיר אברהם לקב"ה מנין עקב, ע - שבעים, ק - מאה, ב - שנים, הרי קע"ב, וכל ימיו של אברהם קע"ה שנה, צא מהם ג' שנים שהיה קטן, הוי שלש שנים הכיר אברהם להקב"ה. ועיין נדרים (לב, ע"א). וב"ר (ויגש, צה, ג, ושם, סד, ד).

וכתב בפענח רז"א (בראשית, כו, ה) וז"ל, עקב אשר שמע אברהם בקולי - קע"ב תיבות יש בעשרת הדברות, וכולן שמר אברהם, ולכך (יש) עשר תיבות בפסוק הזה כנגד עשרת הדברות, עכ"ל. ובפרטות כתב בבית אלפים

שולחן ערוך עם ביאור בלבבי משכן אבנה

סימן יח' - סעיף ב': סדינים אף על פי שאדם ישן בהם בבוקר אין מטילין בהם ציצית.

בירור הלכה - סעיף ב'

ומקור דין זה ברא"ש כמ"ש בב"י, והעתיק הטור את לשונו, וסדינים אע"פ שאדם ישן בהם בבקר, "עיקר" תשמישן בלילה "וכסות לילה מקרי". וזהו הרא"ש לשיטתו שכסות יום חייב אף בלילה וכסות לילה פטור אף ביום. ולכך הגדיר הרא"ש שכסות לילה מקרי. והיינו שהיה ס"ד לומר שכיון שישן עמו בלילה ובמקצת אף בבקר, חשיב כסות יום ולילה וחייב בציצית, וקמ"ל הרא"ש שכיון ש"עיקר" תשמישן בלילה, לכך מקרי כסות לילה ולא מקרי כסות יום ולילה. ולדבריו יש לדון מדוע נקראו שעיקרו בלילה, ונראה שיש בכך כמה טעמים.

בדעת הרא"ש יש כמה טעמים.

א. כיון שישן עמו בלילה, וממשיך לישון עמו ביום בשינה פורתא, כמ"ש שאדם ישן בהם בבקר, ודייקא בבקר, דהיינו המשך שנת הלילה. ולכך אזלינן בתר רוב זמן השינה. ולפ"ז דדקדק בשו"ע לשון "בוקר", והיינו המשך שינה של לילה, ודו"ק.

ב. כיון שתחילת השינה בלילה, לכך זמן תחילתו קובע מהו עיקר שימוש, כמ"ש בגיליון השו"ע והובא באליה רבה, ויבואר להלן בדעת הרמב"ם. ולפ"ז בישן ביום בלבד יש לדון לדעת הרא"ש, וכדלהלן.

ג. כמו שבואר בסעיף א', שבגד לילה אינו חשוב, וכן סדינים אינם בגד חשוב.

בדעת הרמב"ם, שכסות לילה חייב ביום, כתב בהגהות מימוני (הלכות ציצית, פ"ג, ה"ז, והובא בב"י) וז"ל, כסות לילה ביום חייב, יש לחוש בסדינים שיש להם ארבע כנפות ומתכסין בהם בבוקר והם חייבים בציצית, ושמתני שרבינו אליהו היה עושה להם ציצית, עכ"ל. ויש פוטרם, ויש בכך כמה טעמים [ועיין מג"א (ס"ק ג)].

א. כתב באליה רבה (אות ד) שמצא בגליון שולחן ערוך, וז"ל, הואיל ואין "התחלת" תשמישו ביום, לא מקרי תשמיש של יום כלל אפילו להרמב"ם, עכ"ל. וכתב ע"ז בכף החיים (אות יז) וז"ל, וזה אינו, דפעמים אדם מתכסה בסדין ביום עצמו, כגון שבאה לו שינה בחצי היום או בשליש היום, וא"כ הו"ל התחלתו ביום, עכ"ל. והיינו שלרא"ש הנידון מה גדר "הטלית", כסות יום או לילה, ולכאורה דנים על רוב תשמיש של הטלית, ולא על תשמיש פרטי זה. אולם להרמב"ם כפשוטו, דנים בפועל האם עכשיו יום או לילה, אור או חושך, האם רואים את הטלית אם לאו, כמ"ש "וראיתם", וחידוש בגליון שאף לרמב"ם דנים על "פעולת הלבשה" מתי נעשית, ואם תחילתה בלילה חשיב כל הפעולה כפעולה של לילה. וזהו חידוש גדול לדון על הפעולה.

ב. כתב הלבוש (על אתר) וז"ל, ואע"ג שאדם ישן בהם ביום, עיקר תשמישן בלילה וכסות לילה מיקרו, עכ"ל. ולעיל סעיף א' העתיק אף שיטת הרמב"ם, ולכאורה לשונו זה לפי הרא"ש שדנים על הכסות, ולא כדעת הרמב"ם שדנים על הזמן שלובש. וצ"ל שלשון עיקר תשמישן כוונתו השימוש עתה, קרוב לסברת הגליון, אולם לגליון דנים על תחילת הלבשה, אך ללבוש דנים על עיקר זמן השימוש, וזהו חידוש.

ג. נראה לחדש, שלילה זמן לשינה, כמ"ש (עירובין, סה, ע"א) לא איברי לילה אלא לשינתא. ולכך פעולת שינה נחשב תשמיש של לילה, ולכך פטור בכל אנפי, ולרא"ש סברא זו נוחה יותר, ולרמב"ם מחודשת כנ"ל.

הלכה פסוקה - סעיף ב'

סדינים אף אם ישן בהם "ביום" אין מטילין בהם.

פירוש על דרך הסוד - סעיף ב'

סדין: כתב צספר השורשים (ערך סדין) וז"ל, הוא כסות הלילה הסמוך לנשר עשוי מפשתים, ויש מהם עשויים להחטוף צהם ציום, עכ"ל.

וכתב צביאור שמות נרדפים שצח"ך (אות ג, ערך צגד - לצוש וכו') וז"ל, סדין שמקפלים אותו ומחטפים צו "ממעל להצגדים", על הראש והאזר ולמטה, כמנהג ארץ הקדם עוד היום, ומשתמשים צו צלתי מקופל גם למצע על המטה כששוכבים עליה, עכ"ל, עיי"ש.

ומבואר שיש צ' מיני סדינים. א. סמוך לנשר ומתכסה צו צשעה שישן, ומעין כך להציע מטתו כששוכב עליה, ודרכם לשכב ללא צגדים, וא"כ הסדין נוגע בצשרו. ב. לצוש שמחטוף צו ע"ג הצגדים, ודו"ק.

ונראה שצחינת סדין שלצוש ע"ג הצגדים, נקרא סדין מלשון סד, כמו סיד שנותנים אותו צקיר מצוץ, והוא השכבה האחרונה לכסות את הקיר, מעין כך הוא לצוש הנקרא סדין.

אולם על צחינת סדין צסמוך לנשרו ששוכב עליו, נקרא כן מלשון "יסוד", כמ"ש צחשק שלמה (שורש סד) וז"ל, עוד מגזרת "סד", שם סדין, שלשה סדינים (שופטים, יד, יצ), סדין עשתה ותמכר (משלי, לא, כד), והוא מין כלי פשתן ש"עיקר" תשמישו להציע אותו תחת הכרים והכסותם שלא יתטנפו צארץ, או צשולי המטה. והוא א"כ כעין "יסוד" להמנעות שעל גציו, לפיכך יקרא סדין, אלא שלצושין אותו "לפעמים" ג"כ על הגוף לשם מלצוש, כעין השמלה שהוא לפעמים מצע כמו ופרשו השמלה (דברים, כב, יז), ולפעמים מלצוש כמו לא ילצש גצר שמלת אשה (דברים, כב, ה) וכו'. וכן נראה מן החלמוד (מנחות, מ, ע"א) שאמרו, סדין צליית פטורה מן התכלת, גזרה משום כסות לילה. פירוש, "הלצוש" סדין עושה צו צליית פטור מלהטיל צו תכלת, גזרה שמא ישכב ג"כ עליו לכסות לילה. מזה מוכח שהסדין מיוחד למשכב גם למלצוש (אולם עיקרו למשכב כנ"ל), עכ"ל.

והנה עיקר השכיבה הוא צלילה, שלא אצרי לילה אלא לשינתא, ולכך כיון שעיקר הסדין הוא לשכיבה, וגם שכיבה זו הוא "יסוד" כנ"ל ואינו צגד גמור ועיקרו משמש ללילה, לכן פטור אם שוכב עמו אף ציום, והצן. אולם אם עושה סדין ללצוש צו חייב, אלא שפטור מתכלת משום גזירה, כנ"ל.

וצשורש העליון, לילה זמן הסתר, וצצד התחתון הוא זמן של הסתר, צצחינת אנכי הסתר אסתיר פני וגו' (דברים, לא, יח). אולם צשורש הוא זמן של הסתרה עליונה, צצחינת סוד, וזהו סדין, לשון סוד, ודו"ק.

תורה ללא גבול

על התורה

הגדרה נוספת צאין סוף, היא הגדרת אור האין סוף המתפשט ללא כל גבולות וללא קץ וסוף.

כאשר האדם דבק באין סוף, מתגלה בו גילוי של הארת אין סוף, ומכוח כך הוא יכול גם לחדש חידושי תורה כמעין המתגבר שאינו פוסק, היות והוא חי בהארת 'אין סוף' שהיא מתפשטת עד אין קץ, לכן בכוחו לגלות את אותה הארה גם בחידושי תורתו ולחדש חידושי תורה ללא כל גבולות*.

וזו תורה דלעתיד לבוא עליה נאמר 'תורה חדשה מאתי תצא'.

דע כי טרם שנאצלו
הנאצלים ונבראו
הנבראים היה אור עליון
פשוט ממלא כל המציאות
ולא היה שום מקום פנוי
בבחינת אויר ריקני וחלל
אלא הכל היה ממלא
מן אור א"ס פשוט ההוא
ולא היה לו בחינת ראש
ולא בחינת סוף אלא הכל
היה אור א' פשוט שווה
בהשוואה א' והוא הנקרא
אור א"ס.

* ועל זה אמרו במשנה במסכת אבות (ו א) 'כל העוסק בתורה לשמה וכו', ונעשה כמעין המתגבר. וכתב בבאר מים חיים פרשת שמות פרק א וז"ל: וכשאדם לומד באופנים הללו באמת זה הוא תורה לשמה כי כל עיקר כוונת לימוד התורה הוא להתפשט את עצמו מכל בחינות הגשמיות כאשר יוכל, ולדבק נפשו ורוחו ונשמתו בה' יתברך ברוך הוא הנעלם בהתורה. וכתב בשער התפלה שער השמיני וז"ל: ואפשר ע"ז שנו חכמים במשנתנו (אבות פ"ו) כל העוסק בתורה לשמה וכו' ונעשה כמעין המתגבר וכנהר שאינו פוסק וכו'. כי זה כל עיקר עוסק בתורה לשמה, שרוצה להתדבק בשמו של הקב"ה הנעלם בה. כי אורייתא שמא קדישא היא, כמ"ש בזוה"ק (משפטים קכ"ד ובשאר מקומות) אורייתא כולא שמא דקוב"ה, ע"ש שהאריך בזה. וזה לשמה, כלומר לשם הנעלם בה שהוא שם ה'. והיא פנימיות התורה וחיות הקודש שבה המתגלה בלב החפץ ומבקש להדבק באמת באור ה' ע"י התורה. וע"כ לפי שהוא מתדבק בפנימיות, ניתוסף בכל עת ועת נסתרות אלהינו אשר שמה בהפלא ופלא כנז' למעלה. וזה שנעשה כמעין המתגבר וכנהר שאינו פוסק, כי הפנימיות בלתי סוף ותכלית הוא, לפי שהוא אור ה' שאין לו סוף ותכלית.

חניות בארץ:

ספרי מאה שערים	ספרי אברמוביץ
רח. מאה שערים 15,	רח. קוטלר 5,
ירושלים	בני ברק
02.502.2567	03.579.3829
הפצת ספרי קודש	
רח. דוד 2,	
ירושלים	
02.623.0294	

רכישת ספרי הרב:
ספרי אברמוביץ
משלוח ברחבי
העולם 03.578.2270
books2270@gmail.com

U.S.A.
SHIRAH
DISTRIBUTORS
Tel. 718-871-8652

4116 16th Avenue
Brooklyn, NY 11204
sales@shirahdist.com

ומקיימים: כוכבית [*] סולמית
[#] <- [xxxxxxxx] <-
סולמית [#]

להאזנה לשיעור בקול הלשון
073-295-1245 ישראל
USA 605-313-6660

